

Ideologi 30.11.2016, Vårt Land

Merete Thomassen

Førsteamanuensis i liturgikk ved Det praktisk-teologiske seminar

Guds egen mann

Å gjøre Amerika stort igjen dreier seg om noe langt mer enn å gjenreise økonomien. Det dreier seg om å gjenreise maskuliniteten til mange millioner avmektige menn.

Hva har språket om Gud å gjøre med Trumps seier i det amerikanske presidentvalget? Det har gått noen uker, og analysene har vært mange og interessante. Noe av det som har vært identifisert, har vært undervurderinga av avmaktfølelsen til mange amerikanere.

Retorikeren Kjell Terje Ringdal skrev i Aftenposten i forrige uke om Trumps politiske retorikk som en «gjenkjennelsens liturgi». Med det mener han en nærmest rituell utmaling av elendigheten som en del i den amerikanske arbeider- og nedre middelklassen kan gjenkjenne seg i. Mange i denne befolkningsgruppa opplever at livet ikke svarte til forventningene.

Gjenkjennelsens liturgi består av et populisme-språk som enkelt forklarer hvorfor det gikk så galt. Når liturgien har lyktes i å bekrefte et bestemt virkelighetsbilde, trer Trump fram som de forlattes Gud: Han lover frelse, framtid og rettferdighet.

Gudsbilder. Når Ringdal bruker teologiske begreper for å forklare Trumps seier, treffer han spikeren på hodet mer presist enn han trolig er klar over. Å forstå nord-amerikansk og europeisk høyrepopulisme er komplekst, mitt bidrag blir å peke på sammenhengen mellom kristne gudsbilder, makt og kjønn.

Uttalelser fra Trumps ytterliggående evangelikale støttespillere gjør denne sammenhengen overtydelig. Trump oppfattes av disse som en Messias- skikkelse, eller sammenliknes med Paulus før og etter Damaskushendelsen. Han er en leder som Gud har oppreist for sitt folk.

Det evangelikale nettstedet «The Stream» sier eksplisitt at Trump er blitt president som følge av «the sovereign intervention of God» - Guds suverene inngripen i historien. Dette er dessverre ikke det eneste eksempelet. Det er et skremmende gudsbilde som kommer til syne.

Gjennom denne retorikken konstrueres Gud som et ekte mannfolk som oppreiser en annen kraftkar som sin jordiske stedfortreder. Gud tar lett på alle Trumps sexistiske og rasistiske utsagn, for gutter er gutter, må vite, men ber guttungen om å legge av seg garderobepratet og valpenykkene, for han har eslet ham til noe stort: En leder for folket.

Det oppstår en allianse mellom de aller mest patriarkalske gudsbildene den kristne tradisjonen kan oppby, og et maskulinitetsideal som knapt kan karakteriseres som annet enn bøllete og macho.

Truet. Hvordan kan denne politiske og teologiske koblinga oppstå? Gjenkjennelsens liturgi retter seg særlig mot avmektige menn. De som skulle være stolte familieforsørgere og overhoder for sin lille flokk, er arbeidsledige. De har dårlig råd. De har ofte ikke utdanning. De har liten innflytelse. De

trues av velutdannede kvinner og feminister, av muslimer og innvandringsvennlige, av abortforkjempere, homofile og lesbiske, med andre ord alt Hillary Clinton kjemper for.

Derfor ble også Hillary sjanseløs; hun var den inkarnerte maskulinitetstrussel. For at tilværelsens kjønnede orden skal reetableres, må den guddommelige gammeltestamentlige patriarken gjeninnsettes på sin himmelske trone, og den sterke mann må bli innsatt på hans jordiske trone i Det hvite hus.

Å gjøre Amerika stort igjen dreier seg om noe langt mer enn å gjenreise økonomien. Det dreier seg om å gjenreise maskuliniteten til mange millioner avmektige menn.

Trump-valget kom som et sjokk på mange, og debatten om hva vi kan gjøre nå, går heftig. Mitt forslag er å begynne i en ende som altfor få tenker på: La oss omsider kutte ut macho-språket om Gud. Hen har vist oss sitt vesen gjennom Jesus som ga avkall på all makt og ære, vaska føttene til sine venner, og ble henretta på mest ydmykende vis. Hun er Faderen som føder Sønnen.

Bibelen er full av eksempler på annen kjønnsmetaforikk enn den maskuline. Kanskje den viktigste strategien vi kan velge er å knuse avgudsbildene av en alfahann-gud.